

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาที่มีบุตรคนแรกและทารกอายุ 1-12 เดือนขณะให้อาหาร และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกขณะให้อาหารที่บ้านของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คู่ ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนธันวาคม 2550 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามคุณสมบัติดังนี้ มารดามีสุขภาพแข็งแรง สามารถให้อาหารแก่ทารกด้วยตนเอง ทารกมีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีภาวะเจ็บป่วย และไม่มีปัญหาการดูดกลืน และมารดายินยอมเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป คือ ข้อมูลด้านมารดา ข้อมูลด้านทารก และข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา = 1 แบบสอบถามความรู้เรื่องสื่อสัญญาณทารกได้ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา = 1 ทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson [KR-20]) (Polit & Hungler, 1999) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.93 ส่วนแบบสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกขณะให้อาหารมีความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ดัชนีความตรงตามเนื้อหา = 1.0 และนำไปหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต ได้ค่าความเชื่อมั่นจากการสังเกต = 1.0

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบลำดับที่ของสเปียร์แมนและสถิติไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างมารดาและทารก ร้อยละ 85.0 (51 คู่) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและกลุ่มตัวอย่างมารดาและทารก ร้อยละ 15.0 (9 คู่) มีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดี

2. ปัจจัยด้านมารดา คือ การมีหรือไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงดูทารกจะส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกขณะให้อาหารแตกต่างกัน(Fisher's Exact Test = .027, $p < .05$) และปัจจัยด้านมารดาอื่นไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกขณะให้อาหาร

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกขณะให้อาหาร โดยการสังเกตปฏิสัมพันธ์ที่บ้านของกลุ่มตัวอย่าง 1 ครั้ง ซึ่งถ้าจะให้ได้ข้อมูลพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ที่น่าเชื่อถือควรจะสังเกตอย่างน้อย 3 ครั้ง เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่ามีพฤติกรรมเกิดขึ้น และการสังเกตสภาพแวดล้อมควรมีเครื่องมือช่วยในการประเมิน เช่น ใช้เทอร์โมมิเตอร์ช่วยในการวัดอุณหภูมิ และในการศึกษาครั้งนี้ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างแต่ละคูนั้นแตกต่างกัน คือ บางคู่รวบรวมข้อมูลช่วงเช้า บางคู่รวบรวมข้อมูลช่วงเย็นทำให้มารดาเมื่อยล้าจากการทำงาน ซึ่งอาจจะส่งผลให้มีปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นควรจะรวบรวมข้อมูลในช่วงเวลาในช่วงเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. **ด้านการปฏิบัติกรพยาบาล** การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแก่มารดา ตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ ระยะหลังคลอด และตลอดขวบปีแรก ควรส่งเสริมให้มารดาตระหนักถึงความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์กับทารกขณะให้อาหาร และเพิ่มเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารก โดยเน้นการแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมของมารดาและทารกขณะให้อาหารทารก ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมโต้ตอบซึ่งกันและกันอย่างสอดคล้องและเหมาะสม การอุ้มหรือจัดท่าแก่ทารก การพูดคุยกับทารกเกี่ยวกับอาหารที่รับประทาน หรือเกี่ยวกับพฤติกรรมทารก มารดาควรมีความไวต่อการตอบสนองต่อสื่อสัญญาณทารกทั้งสื่อสัญญาณสุขสบายและสื่อสัญญาณไม่สุขสบาย ภาวะอารมณ์ของมารดาและทารกควรเป็นไปในทางบวก เช่น ยิ้มแย้มแจ่มใส สัมผัสทารกด้วยความนุ่มนวล และควรแสดงความสนใจซึ่งกันและกันเป็นส่วนใหญ่ต่อเนื่อง สุดท้ายมารดาหยุดให้อาหารทารกเมื่อทารกแสดงความพร้อมยุติการมีปฏิสัมพันธ์หรือแสดงสื่อสัญญาณอิ่ม
2. **ด้านการศึกษาการพยาบาล** ควรนำความรู้เรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกขณะให้อาหารให้เป็นเนื้อหาวิชาของหลักสูตรการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

3. **ด้านการวิจัย** เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกและปัจจัยที่มีผลต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาซ้ำในเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกขณะให้อาหาร โดยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างและเพิ่มจำนวนการสังเกตเป็น 3 ครั้ง
2. ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกขณะให้อาหาร
3. ศึกษาเปรียบเทียบปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกขณะให้อาหาร ในมารดาและทารก กลุ่มต่างๆ เช่น เปรียบเทียบปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาที่มีบุตรคนแรกในภาคอีสานกับภาคใต้ ศึกษาเปรียบเทียบมารดาในกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกขณะให้อาหารกับกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกขณะให้อาหาร